

**Dissertatio Juridica, De Verecunda Cogitatione Ejus Qui Lites Execratur :
Occasione l. 4. ff. de Alienat. jud. mut. caus ... In Academia Patria, A.O.R.
MDCCXXXII. d. 22. Novembr.**

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1732]

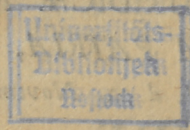
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn100231030X>

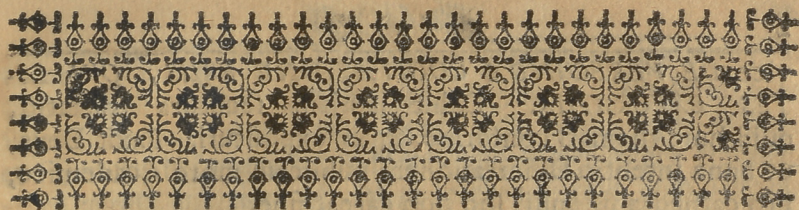
Druck Freier Zugang

RU jurist. 22.Nov.1732

Mantzel, Ern. Joh. Frid. /b

DISSERTATIO
 DE
 VERIFICATIONE
 CITATIONE
 QUI LITIS EXPRATUR
 Occasione
 I. A. ff. de Alimenta. iud. iur. conf.
 QUAM
 DEOT. O. M. ANNUNTE,
 INDOCTO FACULTATIS IURIDICAE AMPLISSIMAE,
 IN ACADEMIA
 A. O. R. MEDICAE
 PRÆSIDENTE
 DR. ERN. JOH. FRID.
 MANTZEL,
 PHIL. ET JUR. DOCT. INSTIT. IMPER. PRON. PUBL. ORD.
 ET FACULT. SOC. A. DECANO.
 Secretarius Secret. in Promotione Humanitatis,
 H. F. G.
 JOH. STEPHAN. SCHWABE, Rostock.
 1824.

INGRESSUS.

Lidemica est querela, quod, in nostra Germania præsertim, lites adeo protelentur, ut infelicitum numerum augeat ille, qui, etiam ceu actor, in illarum incidit laqueos. Nulla sententia facile adeo est absurda, quæ non habeat suos defensores: Dantur communes opiniones contra communes.

Cereus dicitur esse juris nasus, *vid specialis Diff. B. FICHTNERI, Jcti Altorsini*. In vulgato circumfertur, daß man die Urtheile aus dem Glücks-Topff greiffen müsse. Consuetudinum lues ita infecit curias, ut ne literæ quidem tuto amplius fides sit habenda. Comprobant hæc omnia tot cordatorum Virorum scripta von Verbesserung des Justitz-Wesens, *conf. B. THOMASII Diff. de characterẽ & circumspetione Medici ad curandam tadiofstatem Processuum adhibendi*. Partim oriuntur lacrymæ ex conditione peregrini apud nos recepti juris, partim illæ extorquentur per vitia hominum, qui Juri dicundo præsumunt, vel qui causas in foro tractant & quorum propter mores vesanos apud plebem male audiunt omnes, de quibus in folle prædicatur: Plus valet favor in Judice, quam lex in Codice: Eine Mehe Gunst ist besser als ein Scheffel Recht. Hinc evenit, quod multi lubentius aliquid de suo jure remittant, quia periculosas execrantur lites, quam quod incertæ se subjiciant Processuum aleæ. Sed hæ querelæ proprie jam nostri non sunt scopi, incidimus enim in ejusdem meditationis affinia, scripturi videlicet hac

A

vice

vice *DE VERECUNDA COGITATIONE EJUS, QUI LITES EXECRATUR.* Dabit jamjam secutura tractatio, quid huic themati conforme simus exposituri. Faxit Deus, ut bona intentio Dissertationem publicam more Academico, pro cathedra sistendi, suo non careat fine.

TRACTATIO.

§. I.

Notabilis, si quis alius, est textus *l. 4. §. i. ff. de alien. mut. jud. causa facta*, & quidem præsertim ob illam, quam continet thesin: *NON VITUPERANDA EST VERECUNDA COGITATIO EJUS, QUI LITES EXECRATUR*: Dedit hicce textus igitur occasionem meditationibus, pro conditione temporis, multis variisque laboribus destinati, extemporaneis & tumultuariis, quas non sub specie effigiata dissertationis, sed sub charactere positionum academicarum exposuisse placuit.

§. II. Non est animus scribendi de natura illius remediï, quod suppeditat allegatus Pandectarum titulus, siquidem satis id fecerunt alii, docentes ad vivum, illud esse remedium superfluum, siquidem *utilis rei vindicatio* omnem illum scopum obtinere sinit, quem hoc remedio unquam impetrare quis poterit. Ne dicamus, quod illa rei vindicatio longe utilior sit, quia durat diutius quam hoc remedium Prætorium. In hac lege describitur, quis proprie reus sit, si instituatur hæc *actio Prætoria in factum*, & satis distincte separantur ab invicem casus illi, qui requiruntur, vel non; Speciatim autem repræsentatur ille, *qui tanti habuit re carere, ne propter eam sæpius i. e. semel cum vindicante & postea propter revictionis præstationem, litigaret, hæc enim verecunda cogitatio ejus, qui lites execratur, non est vituperanda.* Facile formandus erit casus

casus: Pompejus hat ein Pferd gekauft als ein ehelicher Mann, und darauff wird ihm so zu Sinne, als möchte das Pferd gestohlen, oder es sonst damit nicht richtig seyn, so daß er Verdruß deswegen haben könnte, und solcher wegen trachtet er es wieder anderweit hin los zu werden: thut auch solches wirklich; Hierauß duffert sich auch der Umstand, welcher ihm geahndet, und er ist nicht gehalten ex hoc edicto, oder in actione rei vindicatoria utili, weil ubique supponit wird dolus alienantis. Oportet igitur hunc verecundum Philosophum plane in bona fuisse fide, & tempore alienationis nequidem semiplene scivisse, quod res sit furtiva vel vitiosa, & multo minus cujus probabiliter sit eadem.

§. III. Illustrabuntur hæc omnia vehementer per meditationem de dubitante possessore in materia prescriptionis: Vulgata est doctrina, quod dubitans ante contractum sit in mala fide, quia poterat rem non comparare, id quod & nostro calculo verum sit, modo distinguamus ab aliis casum illum, quando res aliàs esset peritura, quam scilicet emit aliquis eo animo, ut domino repetituro eandem, restituto, mediante actione negotiorum gestorum, pretio, reddat. Toties autem res peritura appellanda est, quoties domino vindicatur vel inanis, vel plane nulla daretur actio v. gr. si res a militibus occupata ita abducenda, ut non daretur regressus; Quorsum & omnes illi referendi erunt casus, si quis rem amici vel proximi in genere deprehendat in manibus suspectorum hominum, qui eandem leviori pretio venum exponunt, quosque fures & latrones appellare, vel Judici ad capiendum offerre & denunciare prudentia & periculum succumbentiae in probando vetat. Placet populari stilo rem exponere: Es wird mir etwas feil gebothen von einen verdächtigen Menschen, und zwar vor so geringen Preiß, daß ich bald mercke, es sey demselben nicht sauer geworden (Saxon. infer. idiomate dicimus, exemplo ab equis & pullis ceu furum optima præda, quia ipsa res furtiva medi-

A 2

um

um fit peregre mox abeundi, petito: Dat is in seinen Stall nicht gefahlet) Ich kenne gar das Pferd ex gr. daß es meines Freundes sey, oder ich denke doch, daß ein betrübter Eigenthümer demselben nachsuchet. Was soll ich thun? Soll ich zur Obrigkeit gehen und diese Leute arretiren lassen? Dazu habe ich nicht Fundament genug, und überdem kan doch der Beweis gar zu difficile werden. Ergo lauff ich es an mich, in der Intention es kund zu machen, und dem Eigenthümer es zu restituiren; doch so daß er mir mein ausgelegtes Geld wieder gebe. Putaremus omnino, quod in hoc casu negotia alterius gesta & res pro peritura, mit welcher sie sonst über alle Berge gereiset wären, habenda sit; Inde, quia non vituperanda est verecunda cogitatio illius, qui lites execratur, quas subiturus fuisset, suspectos illos homines vel accusando vel ad inquisitionem denunciando, pronunciaremus: Daß Kläger schuldig sey das ausgelegte Geld &c zu restituiren, conf. STRYK C. C. §. 2. C. 8. §. 48. & alii DDRES in hoc comma incidentes.

§. IV. Sed pergendum erit ad dubitantem post contractum, quem communiter distinguunt in illum, qui magis inclinatur ad illam partem, quod autor dominus non sit, & in illam, qui leviores sentit scrupulos arg. l. 32. §. i. ff. de Usurp. & Usucap. Vid. DDRES uno ore; Belle satis; Sed quo artificio in praxi indagabimus quantitatem dubitationis? An semper recurrendum erit ad juramenta conf. Cothm. V. l. Resp. 18. n. 478? Qualis quæso erit juramenti formula, an forte hæcce, daß er nicht sonderliche Gründe, sondern nur einige geringe Muthmassungen gefunden, woraus er schließen mögen, daß es nicht richtig mit der Sachen wäre. Omnino equidem ita struenda esset formula, sed, pace nostrorum Antecessorum, liceat nobis distinguere, inter dubitantem ob levitatem pretii &c. & dubitantem in genere, ex vagis meditationibus, & denique suspicantem rem quæstionis non fuisse tradentis, sed certi cujusdam alii N. vel N. Primus sine omni dubio est malæ fidei possessor, weil er hat handgreifflich merken können, daß ein
rechter

rechter Eigenthümer sich werde nicht so heimlich bey dem Ver-
kauffen anstellen, oder so spottwohlfehl es verlauffen &c. &c.
Nullam igitur habebit exceptionem, præter eam de re peri-
tura, & forte illam, quod venditor scienter suum jactaverit
& libera voluntate & sponte, incluso tamen casu necessita-
tis œconomica, in qua aliquis sæpe invitus est liberalis,
Conf. l. 18. ff. de adim. vel transf. leg. adactus rem minus vendi-
derit arg. l. 53. ff. de R. J. Secundus est & manet b. f. possessor
donec degeneraverit in Tertium, qui specificè dubitat & ta-
men non observat nonum præceptum ejusque sensum einen
jeden das Seine zu behalten, ergo auch wieder zu bekommen,
forderlich und dienslich zu seyn; Ergo si ad juramenta deveni-
endum, talis composita fiat formula: Daß er nicht gemußt,
und auch keine erhebliche Muthmassungen gehabt, daß das Pferd
iemanden entwandt, am allerwenigsten, daß es dem NB. Titio
zugehöret. Si enim generaliter concipiatur formula, sola
daß er auch abschwören sollte vor dem Contract nicht die geringsten
Muthmassungen gehabt zu haben, quotidie quilibet obliga-
retur varias res, quas emit, e tabula publica significare, ad
indagandum, utrum forte aliquis in orbe sit, cui hæc res abla-
ta &c. Denn wie ist das zu evitiren, daß man nicht etwas lauffe,
welches möglich nicht richtig ist. Et si quis objiceret, *poterat
rem non emere*, respondemus, quod ille flosculus nobis sit
tantum non anilis, si scilicet sine variis limitationibus accipi-
atur & sine distinctione prudentis dubitationis etiam ante
contractum talis. Illuc igitur illa rectius collocatur distin-
ctio, an graves, an leves dubitandi habuerit rationes. Ni-
mia enim esset verecundia, wenn ich aus geringschätzigen,
flüchtigen Zweiffels-Gründen einen vortheilhaften Kauff wolte
aus den Händen gehen lassen. Et quod attinet finalem repli-
cam dissensuri: Quod tibi non nocet. - quia videlicet
caute mercatus novit illum, qui obligatur ad evictionis præ-
stationem; Summum jus sæpe & per hanc doctrinam fit
summa injuria.

J. V. Pau

§. V. Paucis itaque, postulat illa thesis: *Poterat enim rem non comparare*, nimiam verecundiam illius, qui lites futuras execratur, & invitat ad scrupulositatem viro bono haud convenientem; Oportet enim in commercio bonam ubique habere opinionem, donec urgentia & prægnantia aliud velint argumenta: Conf. Thema actionis Paulianæ sive Revocatoria illarum rerum quas a notorie obærato Viro in nos alienatas accipimus; Nam nisi hoc casu dolus concurrat, & penitior scientia, illum virum mox mox bonis cedere velle, tutum reputamus futurum emtorem, id quod hac vice indagare amplius vetat occasio, quæ tamen idem dabit si fuerit commodior. Cogitetur etiam de insigni rationabilitate canonis Lubecensis: *Hand muß Hand wahren*, qui quidem impingit in regulam Juris communis: *Ubi rem meam invenio* - - attamen æquior est illa, propter elegantem rationem adjectam, da ich meinen Glauben gelassen, soll ich ihn wieder suchen. Quid si igitur emturus dubitaverit non equidem ita: Das Ding mag er wohl gestohlen haben, sed ita: Das mag er wohl nur geliehen haben, und will es verkaufen; Hoc casu Jure Lubec. tutus erit, sed non Jure Rom.; Ponantur hæc in æquilibrio & apparebit ratio status Juris Lubec. elegantior. *Vid. B. AMSELI JCsii Regiom. diff. spec. ad illum canonem Lubecensem.*

§. VI. Sed in viam; Non datur actio in factum vel utilis rei vind. adversus illum, qui verecundas litesque execrantes habuit cogitationes, & si quis de pejoribus cogitationibus illum convincere velit, accingat se ille ad probationes, quarum species etiam esse poterit delatio jurisjurandi, prævio calumniæ juramento. Materia talis juramenti omnino erit quæstio, utrumne dolose desierit possidere, dum vel in ignotos, vel potentiores transfudit rem, quæ est in quæstione? Verum enim ubique est & in omni seria praxi, quod qui dolo desit possidere fingatur adhuc possidere per l. 27. §. 3. ff. de R. V. adeo, ut contra eundem jurari possit in litem, etiam secundum affectionem per l. 5. pr. ff. de jurej. in
litem,

litum. Nihil est, quod in hoc juris commate aberret a tramite justo, nihilque hic inveniri potest, quod vel iniquum, vel Romanum tantum, dici queat, præterquam quod elegantem textus expressionem in vernaculam nostram transponere etiam optimo stilistæ difficile futurum censeamus.

§. VII. Quia autem nostræ dissertationi interest genuinam illarum vocum habere versionem, ne a themate aliena & illud non stringentia afferamus, salvo aliorum ingenio non vituperandam verecundam cogitationem ejus, qui lites execratur ita definimus, quod sit: Decretum prudens atque cautum illius qui vel plane, vel pro tempore, sine futuro periculo famæ & actionum aliis cum effectu intentandarum, aut juris impofterum prosequendi amissionis abhorret a litibus, quas vel præstigiabat, vel quas multo jure jam suscipere potuisset. Et germanice: Eine vorsichtige, bescheidene, redliche, und künftighin unschädliche resolution die Gelegenheit zum Proceß entweder gänzlich oder vor der Hand zu evitiren oder fahren zulassen. Habemus in jure nostro tales cruces adhuc alias, ubi sensus verborum equidem in folle non est obscurus, sed elegans & succincta transpositio non adeo trivialis; Exponatur quæso verbotenus positio illa Doctorum, elicitæ ex sensu l. 8. pr. ff. de Condit. Instit. *Non turpiter agit, qui religione magis, quam conscientia motus, tam facile jurare non vult.*

§. VIII. Consulentiibus Nobis hac occasione Interpretes allegatæ legis, varia occurrunt dubia de genuina illius specie facti; Videtur enim ac si verba textus: *qui tanti habuisse carere*, intelligere velint de gratuita quadam desertione rei quam forte liti obnoxiam futuram credebat; Sed non ita sentiendum esse strenue putamus; Utut igitur rem illam pro vero ejus pretio transfulerit in alium, tamen eadem est historia, & verba textus allegati ita sunt accipienda, daß man vielmahlen doch lieber die Sache behielte, als sie gut bezahlt nähme. Pace igitur B. BRUNNEMANNI afferere habemus, quod commentatio ipsius ad hunc textum sit admodum superflua, omnia enim ipsius dicta redeunt ad quandam desertionem

tionem de qua certe non loquitur Ictus; Præsertim autem ænigmatica nobis sunt verba ejus: *Dicitur posse aliquem bene declinare judicium & rem deferere sine dolo: Nam non alienat, qui omittit possessionem.* Ergo ex mente B. Viri casus esset talis, daß einer etwas nehmen lassen, wer es hat haben wollen, weil er sich wegen künftiger Ansprache Difficultaten dabey vorgestellt, obwohl er scheinbar der Nächste zu derselben gewesen. Juvare eundem videntur verba legis finalia & oppositiva, sed ejus duntaxat, qui cum rem habere vult, litem ad alium transfert, *ut molestum adversarium pro se subjiciat*; Sed non fluunt inde tales conceptus, quia hæc ultima verba in specie agunt de eo, qui rem habere vult, sed in lite alium facit procuratorem litis dominum, qui potentior & rixosior est, *conf. sequens §. 3.* Quicquid igitur sit, quamvis ille casus de molesto adversario procuratore litis domino sit haud ultimum legis objectum, tamen primarium est in genere omnis ille modus alienandi & transferendi in alium, da einer, uti supra scriptum, ein Ding veräußert quovis modo, weil er die Vorstellung sich macht, er möchte darüber einmahl in einen, Ja zwey Prozesse, mit dem vindicante, und danechst wegen der eviction gerathen. Talis autem cogitatio debet esse verecunda i. e. sine dolo & fraude, nam quæ fiebat lite vere a certo quodam actore imminente sed nondum mota, illa erat objectum actionis hujus in factum: Nam qui alienabat rem jamdum litigiosam i. e. lite jamdum mota, ille tenebatur judicio jam coepto rei vindicationis vel alio, & tota causa erat judicanda simul *ex titulo ff. de Litigiosis, conf. STRYK. U. M. h. §. 3. & MEV. P. 4. Dec. 104. WESENB. Paratitl. h. t. §. 5.*

§. IIX. Corroborantur hæc nostra dicta per expressa verba l. 1. 2. 3. h. t. in quibus in genere de alienatione sermo est; Audiatur etiam *WESENB. l. c. §. 6.* scribens: *Pertinet hoc edictum ad futura judicia, cum quis metu impendentis litis alienat rem vel alienatione duriores adversarii conditionem reddit* l. 24. *Comm. divid. perinde autem est, quoquo modo fiat alienatio, NB. etiam titulo donationis l. pen. h. t. dummodo vel ex persona ejus,*

ejus, in quem translata est, vel aliis ex circumstantiis constet, & dolo malo & causa mutandi judicii alienationem factam esse Conf. ECKHOLT ad ff. h. t. §. 2.

§. IX. Satis de hac causa, quæ in jure nostro generavit loquendi formulam de verecunda cogitatione ejus, qui lites execratur; perlustranda nunc erunt reliqua Jurisprudentiæ themata, in quibus talis verecundæ cogitationis idea venit in observationem. Remotas autem plane volumus omnes illas meditationes, quæ ad longam illarum *cautelarum doctrinam* spectant, nam utut omnes cautelæ eapropter adhibeantur, ut evitentur futuræ lites, tamen objectum hujus dissertationis longe aliud est, dum ad illos respicit casus, in quibus *via ad litem jamdum imminet vel patet.*

§. X. Ergo nec illa hic veniunt in ordinem, quæ in cautelis circa Processus incommoda evitanda traduntur, quæque fusius exposuit B. STRYK. in *Introd. ad Prax. forensensem Cap. spec. de remediis sopiendi litem ante processum*; Quorum præsertim referendæ transactiones & electio arbitrorum; Nemo enim facile est, qui non applauderet dictæ: Ein *magerer Vergleich ist besser als ein fetter Proceß*; Quod autem ad illud vulgatum: *Der sich giebt in Compromiß, der versichert seinen Proceß gewiß*, nullam illud meretur approbationem, siquidem ex doctrina de arbitris satis patet, quod conditio arbitrorum eadem debeat esse, quæ est Judicis, & quod servato juris ordine procedatur *p. t. ff. de arbitr.* Quomodo igitur ille causam perdet, qui compromittit, nisi forte autor illius brocardici id voluerit innuere, quod in tali judicio amicabili faciles sint partes ad amplectendas vias transactionis non præcise ad summos juris apices omnia examinantes. Sed videat ipse B. L. quid sequentia vehant. Ordinem scriptionis faciemus arbitrarium.

§. XI. Placet igitur antequam ad alia provehamur, illustrem quandam movere quæstionem: *An & quatenus vituperanda sit illius verecunda cogitatio, qui lites execratur*

B

in

in foro literario? Non est sermo de iis qui nihil in lucem emis-
runt, ne in lites cum aliis incidant, vel ne aliorum iudiciis & in-
de haud raro secuturis jurgiis præbeant ansam atque materi-
am, conf. *Cl. BIERLINGII Rimb. diss. de causis, cur nonnulli eruditi
nihil in lucem emiserint.* Nam hoc caput prudentiæ se resol-
vit juxta distinctionem eruditorum Academicorum & alio-
rum. Hi enim nisi insigniter utilia in meditatis habuerint,
silere sine famæ aut officii læsione possunt; Illi autem, pro
genio seculi, coacti quasi atque necessitati sunt, ut interdum
aliquid scribant, ne vel officio suo, quoad disputationes
publicas, desint, vel ne famæ Academiæ, in qua vivunt,
aliquid, ex opinione vulgi, detrahatur. Sed quæstio hæc-
ce eo tendit, ut indagetur, utrum liceat vel plane devo-
rare injurias veritati illatas, ne illas taxans atque demon-
strans catalogo recte docentium extinguatur? Vel utrum
adhuc prudentius sit communem errare errorem, quo per
verecundam hanc litis execrationem tutus sit ab omni per-
secutionis periculo? Verum dum hisce intenti sumus, ite-
rum ipsissimus nostræ legis flosculus vellicat aurem, admo-
nens scilicet, quod & hanc quæstionem decidere vetet vere-
cunda lites execrans cogitatio; Hinc in specialibus versari
non lubet. Respondeant sibi ipsis Benevoli Lectores, imo
expectent quid pro cathedra mentem nostram exploraturis
simus dicturi, rimenturque simul illam quæstionem: *Quanta
sit obligatio agnitas veritates propalandi?* Nec tamen prætereant
considerationem temperamenti justitiæ & prudentiæ. Ante
omnia autem, si fuerint Theologi, recogitent, quid sit Phi-
lippismus; Et si fuerint Politici, Jcti, Medici & Philosophi
probe inspiciant, quantum sit detrimentum Reip. & singu-
lorum ejusdem civium, si veritates sobriæ dissimulentur
propter verecundum, vel quasi, complacendi studium; Et
denique vehementer memor sit quilibet officii, in quo con-
stitutus est, utrum scilicet specialiter vocatus sit ad docen-
dum scientias, vel administrandum jus & justitiam.

s. XII. Le -

§. XII. Lepidam adhuc placet annexere historio-
lam de quodam ministro ecclesiæ impie tergiversante circa
subscriptionem Formulæ Concordiæ, quem uxor graviter
admonuit his verbis: Lieber Mann, schreibt doch, sonst bleibt
ihr ja nicht bey der Pfarre. Sapientibus satis! Absit per DE-
um immortalem talis invereconda cogitatio ejus, qui lites
& pericula execratur; Nam similes sunt nobis tales Gna-
thones illis, qui, dum officia judiciaria gerunt, trepidant
veritatem dicturi, ne incidant in hominum male sanorum
inimicitiam, exoptandam potius, quam fugiendam. DEus
enim, qui justus est, præbebit fortissimum munimentum
adversus tales homunciones, qui justitiam suis actionibus
applicari averfantur. Capiatur symbolum; *Nil temere, nil
timide, nil tumide*; Jungatur illud divinum: Wenn jemand
Wege Gott wohlgefallen, so machet er auch seine Feinde mit
ihm zufrieden. Sit familiare illud: *Recte faciendo neminem ti-
meas*. Legatur pronunciatum Hierospaltis: Seyd ihr denn
stumm, daß ihr nicht reden wollet was recht ist, und richten
was gleich ist, o ihr Menschen-Kinder. Conferatur aurea
lex 19. ff. de offic. Præsid.

§. XIII. Inspicientibus historiam reformationis oc-
current varia hunc scopum illustrantia, statim postquam ef-
frenata curiæ papalis intentio sese prodidit, Imperator Fri-
dericus Barbarossa & alii sese fortiter opposuerunt hisce at-
tentatis, & quamvis succubuerit generosum & justum pro-
positum, tamen non defuerunt, qui strenue docuerunt
contrarium Sec. XI. Petrus Waldus cum suis asseclis fecit
divortium a turpi papali instituto: Fuerunt semper cordati
viri, technas, si non aperte taxantes, tamen in pectore de-
testantes: Præsertim Sec. XV. Bohemi veritatis confessores
sunt facti, nec execrarunt lites, flammæ & mortem: Vide-
batur autem turpe excidium Joh. Hussi & Hieronymi Pra-
gensis in nefando concilio Constantiensi commissum, omni-
bus terrorem incutisse, donec Sec. XVI. prodiit Megalander
ille Lutherus, qui heroico spiritu & temperamento plane
divino

divino omnem deposuit cogitationem lites execrantem. Admonitus per Amicum *Mi Pater, abi in tuam cellam*, nihilominus perseveravit; Pericula Wormatiensia imminencia eundem non deterruerunt, sed more suo, id est, Zelo incensus, dixit: Wenn auch zu Worms so viel Teuffel wären, als Ziegel auff den Dächern, so wollte ich doch dahin. En ideam Theologi sinceri atque cordati, cujus proprium esse debet, ut nullas excretur lites, quas ipse DEUS feliciter definit, modo in vero, justo & NB. *prudenti manserit tramite, nec pro gloria & inclarescendi studio sit orthodoxus*: Tales enim similes mihi videntur illis quos in historia primorum seculorum martyres affectatos appellare solemus deque quibus merito pronunciandum: Sie haben ihren Lohn dahin. Veremur ne falcem immittamus in aliorum messem, secus scribenda haberemus de quaestione: Utrum studium unionis, quod syncretismum appellant, referendum sub rubricam verecundæ cogitationis eorum, qui lites execrantur. Sed paucis hæc causa definienda erit vocibus, nimirum, quod veritati nihil sit detrahendum, non enim adest materia ad transigendum apta, sed manendum erit in veritatis via, qua si quis excesserit vel latum unguem, erroribus erit implicatus. Absit itaque talem amare verecundiam, bellum potius erit indicendum omnibus veritatis adversariis, nec salutandi erunt a fide devii, i. e. nulla familiaritas cum ipsis erit contrahenda. Sed hæc tabula non est nostra, utut facile possit ingredi rationem status & jus Principis circa sacra, quia videlicet boni Principis est prospicere, ne lites theologicæ præter necessitatem ferveant, quorsum & spectant ordinationes contra vehementiam elenchi specialis: Quamvis enim lites non possint tolli pro autoritate, tamen auctoritatis publicæ est cavere, ut zelus temperetur prudentia, talis enim verecunda cogitatio Principis veritati vim non inferet, sed potius promovebit eandem.

§. XIV. Sed pergamus ordine arbitrario ad alia. Quoad partus vel præcipitados, vel retardatos putamus equidem

equidem nos habere normam initii videlicet septimi & decimitertii hodie mensis, prouti nos noviter adhuc edocet differt. *Celeb. HEISTERI* Helmstadiensis. Miramur autem nihilominus dari tot lites in hac materia, præsertimque ipsos maritos infantibus sub tali calculo natis quæstiones status formare nonnunquam. Philosophari solent Practici ex iudiciis Medicorum præcipationis & retardationis causas in quolibet exemplo indagaturi; Sed omnia abeunt in vanitatem, postquam in dubio semper pro partu judicabitur, quo ipsa salvabitur etiam fama matris, nisi aliunde forte convinci possit illa sceleris, id quod tamen infanti tali modo in matrimonio nato non præjudicabit vid. l. 5. ff. de in Jus voc. l. 29. in f. ff. de Probat. l. II. §. 9. ff. ad L. Jul. de Adult. Oportebat igitur nos generalem & perpetuam determinare normam, quæ id efficeret, ut ubique mariti habeant verecundas cogitationes execrandi lites, silentiique peplo involvantur ea, quæ suspicioni præbebant argumenta. Verum hæc referenda sunt ad desiderata perpetua, & quia dantur DDres pro partu sextimestri, imo quinto mense edito, satis apparet, quantis se subijciat dimicationibus ille, qui in tali casu quæstiones formare voluerit.

§. XV. Par fere est ratio eorum maritorum, qui probabilibus ex argumentis uxores suas adulteras esse suspicantur; Difficulus enim probantur ea, quæ sunt adeo transitoria & obscura indaginis, recteque sentiunt illi, qui, de hoc commate præsertim, judicarunt: *Wer Flagen will, der Flage fest.* Hæc satis recte se habent; Sed quæstio exinde emergit apprimè practica: *Utrumne verecunda dissimulantis injuriam mariti cogitatio fama ipsius præjudicet, ita ut rumore increbescente, quam luxoriosam habeat uxorem, indignus fiat consortio virorum gravium?* Sed respondendum erit, quod, quamdiu lenocinii non convictus, & Magistratus inquisitionis sufficientem nondum invenerit materiam, plane pro maculato non sit habendus; Si quis enim ægre ferat talis mariti conniventiam, credat certe verecundam eum abstergere cogitationem,

onem, ne forte succumbat propter inopiam probationis, atque sic sibi ipsi majorem conciliet injuriam. Si enim ex delicto publico in contumaciam condemnatus infamiam haud incurrit prouti responderunt Jcti Witteb. *Vid. III. WERNH. Vol. V. Obs. 495*, multo magis hicce vir salvabitur. Subscribimus huic sententiæ Witteb. salva thesi, quod adulteram convictam in matrimonio retinens non sit munerum & honorum capax, utut & statuerint Witteb. per eundem *WERNH. Vol. eod. Obs. 170*, quod quis vitiatam ab alio ducere & nihilominus in Consulatu defendi possit, *conf. Obs. 22*. Aliaplane est quæstio de transigente cum adultero, & de gratuito remittente, ut & de tacite per ulteriorem vitæ consuetudinem condonante, item de retinente convictam stupri ante matrimonium, marito; His enim omnibus integram servari famam nemo facile affirmabit.

S. XVI. Sed habebunt dissentienti insignia ponderare scrutatores Definitionis *CARPZOVIANÆ* 195. *Libr. II. Jurisprud. Consist.* cujus rubricam allegasse sufficit: *Opus pium ac Christianum facit maritus, uxorem ab alio ante nuptias stupratam vel gravidam repertam in matrimonio retinens &c.* Ast haud absimilis hæc videtur pietas illi quam Canonistæ tradunt, quod opus misericordiæ fecerit, qui meretricem duxerit, *Vid. C. 20. de sponsal.* scilicet hæc dicta sunt quoad effectum infamiæ, quam in honestorum virorum consortio non evitabit talis maritus. Nam utrum in genere pium sit veniam dare peccantibus, longe alia est quæstio. Rebus igitur sic stantibus, quia non possumus in futura vita per nostram Jurisprudentiam salvum & incolumem præstare talem maritum, ea quæ de admonitionibus & persuasionibus Consistorialibus exagge- rat Carpzovius, non nisi penes inferioris ordinis homines erunt applicanda, imo, donec quoad opifices alia adornata rerum facies, ne quidem quoad illos multus debet esse judex in tentanda reconciliatione.

S. XVII. Alius & his aliquadantenus affinis est casus: *Utrum liceat conjugii potenti continuare conjugium cum impo-*
tenti

senti a priori tali, propter verecundam suis execrationem? Occasionem huic quaestioni dederunt famosa litigia Collegiorum utriusque Facultatis super conjugium evnuchi, quæ junctim edita sunt anno 1685 sub ficto nomine Hieronymi Delphini. Quia enim nonnulla Collegia statuerunt, quod rescindi debeat tale conjugium, nisi in peccato hære & ab usu sacræ cœnæ suspendi velint conjuges, placet nostro voto subscribere illis, qui contra illud vinculum respondent, asserendo, quod nimis verecunda sit futura illa pars haud impotens, quia non dici poterit, quod DEus tales conjunxerit; Nec obstat conclusio, quod ex hoc argumento fatalis impotentia durante conjugio superveniens locum facere deberet divortio; Nam talis casus referendus erit ad illam obligationem, quam conjuges in se ex pacto receperunt sibi promittentes, daß sie wollen Glück und Unglück miteinander tragen. Rationes, quæ contra nostrum assertum militant, largiter satis habentur in allegatis Responsis; Præsertim autem cum *HOSTIENSIS* in sua *summa ad Tit. de Frig. & Malef.* statuente, quod talem quis retinere possit ut sororem, longo ordine senserunt Canonistæ, id, quod tamen abundè refutatum, prouti & in verecunde satis judicasse constat illos, qui eo casu non dissentire voluerunt, si aliquadantenus extinctio libidinis fieri possit. Rectius igitur senserunt Theologi Gießenses scribendo: *satius esset a tali nefario conjugio cum evnuchis penitus abstergeri* - - heroiceque perrexerunt, quod *matrimonium tale paradoxon non solum sit nullum, sed quod tales persona separari debeant, etiamsi una habitare voluerint, ac denique his usi sunt expressionibus: Congressus ille nature inimicus probrosus &c. si Magistratus salvare conscientiam velit, dissipandus est*; Atque hinc sequitur, quod alteri parti nequidem sine peccato liceat in tali conjugio manere, sed quod ipsa obligetur in conscientia omnem deponere nimiam verecundiam & denunciando urgere dissolutionem, quodque puniendus sit alter, qui sciens ambiebat impotens scæminam, præsertim juvenculam: id quod Seren. Elector Joh. Georg, utut re non amplius integra,

integra concefferit, ex rationibus aliunde petitis, perseverantiam in tali nexu, haud diffimulare potuit, rescribens: Damit aber dem Werde, so viel möglich, begegnet und remedi- ret, auch was jezo aus wohl erwogenen sonderbahren Motiven nur toleriret wird, hinsühro zur Nachfolge, als ein durchaus ge- billigte Sache destoweniger angezogen werden können: Als wol- len wir die Verordnung thun, daß nach unsern selbst ermessen von den Interessenten ein ziemliches zu milden Sachen förderlichst und unnachbleiblich gestiftet und angewendet werden solle.

§. XIX. Nemo igitur inverecondam amplius appel- labit eandem partem quæ urget dissolutionem, ac si labo- raret libidine & incontinentiæ vitio, vel ac si occasionem præberet inverecondis inspectionibus; Qui enim cum jure ambulat, tuto ambulat, & interdum in jure non ægre fertur, si quis profiteatur libere se non gaudere dono continentiæ.

§. XIX. Consenserunt plane Theologi Argentora- tenses vehementi stilo rem persequentes, interque alia ita scribentes: *Rem turpem, & qua contra naturam est, abomina- mur, & malumus obstupefcere & turpitudinem detestari, quam plura de illa loqui ejusque gravitatem exaggerare.* Et post pauca: *Pœna politica ratione pio & prudenti Magistratui relinquimus - ex ditione pii Magistratus ejici, si parere nolint &c.*

§. XX. Illustris est quaestio: *Utrum matrimonium inire sit actus mera facultatis?* Nam inde emergit alia: *Num cœlibatus possit sub pœna prohiberi?* Testatur Jurisprudencia, quod dire- cte nunquam & nullibi animadversum sit in cœlibes, sed quod apud nonnullas gentes per indirectum quædam sint statuta in Nobis sic dictos Hagenstolzios Conf. Controversia celebres inter Duum Viros *LUDEWIGIUM & KRESSIUM* no- vissime agitata. Sectantur idem jura Græca & Romana, vid. *L. 15. §. 2. ff. de Adopt.* & contra privilegia πολυτεχνίας fuere statuta e. gr. quoad tutelam vid. pr. 1. & l. 2. ff. de excusat., quoad immunitates a muneribus & oneribus, vid. l. 3. §. 12. ff. de muner. l. 5. §. 2. ff. de Jur. immun. Conf. *BRUNNEM.* ad l. 6. ff. de muner. Non est hujus thematis hæc rimari nisi propter

propter hanc quæstionem : An Princeps possit prohibere cœlibatum, si videlicet senserit in sua Republica deficere conjugia bene ordinata propter verecundam multorum lites & incommoda execrantem cogitationem ? Putamus enim, quod omnino talis lex fieri possit, utut hætenus nullum sit periculum, fore, ut Reip. male sit propter defectum legitimæ prolis civium.

§. XXI. Traductus ad nos est antiquorum nonnullorum flosculus : *Sapientem non decet ducere uxorem, affinis illi : Qui cupit uxorem, litem cupit atque dolorem.* Et voluerunt illi Philosophi illo indigitare, quod res alex sit ducere uxorem & procreare liberos propter millena mala, quæ ex horum vel illius moribus in maritum & patrem redundare possunt ; Imo, quod & cum optima uxore & optimis liberis ad nos deriventur incommoda & lites. Sed paucis, ut nosmet circa hoc caput expediamus, verecunda sit cogitatio ejus, qui lites execratur ex conjugio enascituras, & quidem non ut plane non ineat, sed ut circumspicte illud contrahat, & ut liberos a teneris unguiculis ita educet, ne lites & molestiæ inde proveniant. Vituperanda igitur est talis vaga verecundia eorum, qui eapropter conjugia evitant, ut lites execrentur, & si hæc Philosophia latius serperet, omnino boni Principis esset per legum sanctiones eandem vituperare & pœnaliter restringere. Notanter autem scribimus : *Silvius serperet*, nam quod unus vel alter hodie sibi convenientius judicet cœlibatum amplecti, nemo vituperabit, donec experiatur rationes magis esse impias, quam verecundas.

§. XXII. Scribant hæc alii amplius, si nondum scripta sunt ex instituto satis ; Pauca huc facientia sese exhibent in *PRÆSIDIS Medit. ad Pand. s. P. II. Med. LX.* ubi inter alia notatum, quod hodie potius leges necessariæ videantur matrimonium ineundi licentiam restringentes *Conf. B. BODINI diff. spec.* Repetere etiam huc placet ibidem allegata verba ex oratione Metelli : *Si sine uxore possemus esse, Quirites, omnes ea molestia careremus. Sed quoniam ita natura tradidit, ut*

C

nee

nec enim illis satis commode, nec sine illis ullo modo vivi possit, salutis perpetua potius, quam brevi voluptati consulendum.

§. XXIII. Placet huc collocare controversiam de Renunciatione litis in matrimonialibus. Deceperunt nos ad nos traducta dogmata papizantia in causis matrimonialibus, & multo labore demum nonnulla obtinuimus, quæ sobria magis sunt. Vexavit nos præsertim distinctio sponsaliorum & regula: Non concubitus, sed consensus facit matrimonium; Deo sit laus quod jam in materia de repudiis saniora canamus, scilicet, quod equidem sponsalia sint negotium singulare, unde sine publico decreto recedere ab illis non liceat; Ast quod morosi esse non debeamus circa dissolvenda vota sponsalitia; Sed hæc sunt generalia; Specialius rimandum erit, utrum liceat in controversiis sponsalitiis liti renunciare & quidem, ceu nonnunquam fieri solet, per verecundam litis execrationem? Quod de casu renunciationis contra matrimonium sermo sit, neminem latere poterit; Ergo dicendum erit quod res est. Putamus itaque, quod sine iudicis speciali approbatione talis renunciatio fieri non possit, sed sub addito, quod Iudex nunquam difficilis esse debeat, *Conf. Dn. de BERGER Electa matrim. §. 42. Exc. Dn. LEYSERI Med. ad Pand. Spec. 395. Med. 2.* Speramus denique hoc temperamentum hancque mediam sententiam non displicere imo nec ipsi *Celeb. D. CHLADENIO*, qui *diff. spec. de hac causa* divulgavit *Witteb. 1728.* quia post alia eruditissima ad eandem redire ipsi haud displicuit.

§. XXIV. Plane arduum exemplum execrationis verecundæ litium, & quatenus illa noceat, nec ne? occurrit in materia de Transactionibus; Disputatur enim: *Utrum liceat transigere in criminalibus sine metu incurrendæ infamiae?* Distinguitur vulgariter inter crimina capitalia & non capitalia, ut & inter privata & publica, & multis sub limitationibus decidi solent quæstiones emergentes. Dicunt, per *L. 18. C. de Transact.* transigere licere in criminibus, quæ poenam sanguinis comitem habent, adeo ut simul cesset metus infamiae; Suadent

Suadent nonnulli ut talis Transactio fiat sub cautela, quam alii abundantem dicunt sequenti: Daß, ob er zwar sich der Unschuldigung nicht bewußt, er dennoch um den Verdruss des Processes zu evitiren &c. de criminibus privatis idem asserere non consueverunt, nam quamvis quoad satisfactionem civilem concedant tolli actionem, tamen transigentem infamem pronunciant, si delictum fuerit infamans, idque faciunt juxta L. 4. §. 5. ff. de his, qui notantur infamia: Hic nonnulli varias suppeditarunt cautelas v.g. ut ante L. C. transigant, id, quod tamen periculosum propter L. 6. §. 3. ff. eod. Alii Transactionem sub protestatione de non confitendo suadent, sed nec hunc modum satis tutum esse dissentientes comprobant: Alii Transactionem ante sententiam oblatam plane salvantem esse asserunt; Verum nec hisce se committens tutus est ab aliorum rigore. B. STRYKIUS *Caut. Contr. Sect. III. Cap. VII. §. 8. sqq.* igitur hactenus memoratas cautelas etiam dissuadens geminam monstrat viam, qua tuto incedi posse putat, scilicet, ut transigatur per tertium amicum, vel ut Transactio fiat jussu & autoritate Prætoris, quibus addit, quod omnis ille, qui ad preces suas veniam impetrat, ab omni infamix formidine securus sit.

§. XXV. Si dicendum quod res est, vix ulla materia juris majoribus laborat nævis, quam ea, de his, qui notantur infamia & per consequens etiam memorati passus de Transactione in criminalibus; Nostro igitur judicio hæc omnia redigenda sunt ad sobria per propositiones sequentes.

1) Recte satis in republica limites ponuntur inter honestos atque infames.

2) Jus Rom. autem in Germania hoc judicium limitum determinare non potest, siquidem infamix, in folle talis, apud Romanos tam odiosi effectus non erant, quam apud nos; Vid. B. SCHOPFF. *Synops. Pand. tit. de his qui not. infam.* n. 35. BRUNNEM. ad l. 4. ff. d. r.

3) Quoties igitur non versamur circa crimina & com-

missa, evidenter & in omni orbe turpia, nec domesticæ leges de infamia cantant, toties neminem pro infami habere possumus.

4) Id quod tamen dictum sit sub gravi & utili distinctione inter infamiam juris & facti; Nam multa sunt, quæ existimationem apud graves & honestos viros minuunt, huæque in extrajudicialibus multum distinguunt bonæ notæ homines ab aliis, qui virtutum tramitem deseruerunt.

5) Et hæc omnia sese produnt, modo aspexerimus effectus, qui præsertim sunt emergentes in materia munerum & honorum, testamentorum & testium.

6) Nec prætereundi sunt effectus levis notæ maculæ, qui iterum diversimode se exerunt, aliter enim judicandum de macula natalium, aliter de sorditie vitæ generis; Et iterum quoad natales mitius sentiendum erit, quam vulgo fit, de spuris, quam de adulterinis & incestuosis; Et quoad vitæ genus graviter erit distinguendum inter illos, qui adeo abjecti sunt animi, ut primi ipsi illud eligant, quos plane infames esse pronunciamus, & illos, quos satum ex tali familia nasci jussit.

§. XXVI. Sed hæc alia occasione distinctius exponemus; Jam igitur ad applicationem quoad substratam materiam de Transactionibus, circa quam scilicet hoc loco quæstio est: Quatenus transigentis verecunda cogitatio lites excrans nocere possit transigenti quoad effectus infamiæ? Iterum igitur utendum erit nonnullis positionibus.

1) Removenda erit maximam partem distinctio Rom. inter delicta publica & privata; posteaquam scilicet Processus inquisitorius adeo viget, & furtum & rapina ex serie delictorum privatorum translocata sunt ad classem publicorum;

2) Quoad damnum injuria datum, (de damno enim culposum nulla est quæstio, siquidem illud inter delicta collocare sapit Romana ingenia:) nonnunquam ob atrocitatem facti & publicæ securitatis junctam violationem

nem

nem ex officio ad satisfactionem publicam procedetur, utut
damnum passus illud devorare velit:

3) Quoad injurias primo omnia pendent in distinctione
inter reales & verbales: Reales leviores, ut & verbales nisi
in personam sanctam & publicam commissæ plane referendæ
erunt ad ordinem delictorum privatorum; Verbales in specie
nisi fuerint de classe jam jam dicta, vel nisi nomen famoso-
rum libellorum fortiantur, ubique erunt delicta privata, &
nisi in omnibus jam enumeratis privatis læsus & offensus ju-
dicem adierit nulli erunt effectus præter infamiam facti, daß
nehmlich ein jeglicher honetter Mann einen solchen unartigen
und sein böses Gemüth verrathenden Menschen äusserst meiden
werde.

§. XXVII. Verum, ne videamur aberrare a scopo,
propius ille in eo consistit, ut tantum præmoneamus adhuc,
nondum plane sublatam esse distinctionem inter contractus
infamantes & alios, & tunc nectamus hancce propositio-
nem: Quicumque convictus est criminis vel delicti, vel eti-
am doli in quatuor illis contractibus infamantibus, & con-
demnatus est sine reservatione famæ, ab eo qui reservandi
potestatem habebat, qualem quoad dictos contractus & acti-
ones injuriarum cuilibet Judici vindicamus, ille merito infa-
mis est; Quicumque autem non per acta & probata convi-
ctus & condemnatus est, sed vel precibus impetrat veniam,
vel per verecundam cogitationem litis execrantem transigit,
cum eo, qui ipsi utut nocenti minabatur actionem injuri-
arum, Legis Aquilæ, tutelæ, depositi, mandati directam
& contrariam ut & pro socio, is nullam metuendam habebit
infamæ notam; Si autem, transfegerit super delictum, quod
ex officio adhuc puniendum, 'privata transactio non
quidem, sed publica poena infamabit. Quicumque etiam cum
Judice super redimendam vexam transigit, is pariter tutus
erit ab omni exprobratione & macula.

§. XXIX. Et hæc adeo vera esse putamus, ut ubi-
que tantum opus sit clausulis salvatoriis & protestationibus

de non confitendo involventibus ac forte sequenti tenore conceptis: Daß er sich hiebey feyerlichst ausbedinge daß ihm dasjenige, was er hiemit thäte, hinfünftig nicht den geringsten Vorwurff so wenig in- als ausser Gericht verursachen sollte. Dicat nunc aliquis: Ja, ja, er mußte toll gewesen seyn, daß er sich auff solche Weise abgefunden, wenn er sich ganz unschuldig gerußt, und wenn er sich im Stande gefunden seine Sache honnett auszumachen; Tale iudicium nullum merito habebit effectum gravantem, tantum enim hoc abesse debet, ut potius actionem injuriarum concedendam habeamus illis, qui tali insultu offenduntur, redeunt enim ea quæ fecit, sub rubrum verecundæ cogitationis ejus, qui lites execratur. Vid. omnino antecedens B. BRUNNEM, ad Wesenb. tit. de his qui not. infam.

§. XXIX. Quanta circa hanc causam debeat esse Judicis prudentia vix dici vel scribi potest, præbunt tamen scrutantibus illustrationem exempla condictio furtiva & actio tutelæ directæ. g. A verklaget B daß er ihm ein Buch gestohlen, es findet sich auch ein dergleichen Buch als ihm gestohlen bey dem B, und Gott weiß am besten, wie es darum stehen mag: Der Richter siehet die Sache verdrießlich an, und entweder, wird nach geführten Beweis etwas odieuses folgen müssen, oder es wird wenigstens auff einen vermuthlichen Meynend losgehen; Ergo suchet er den Beklagten zu persuadiren, daß er sich mit dem Kläger auff einige Art abfinde, und diß insonderheit in dem Casu, wenn der Beklagte etwa excipirte, er hätte das Buch von einem ungewissen Verkäufer gekauft; Wo er denn das thäte, so müste ad Protocollum niedergeschrieben werden, daß dergleichen Aufhebung der Sache auff zureden des Richters geschehen, und daß derselbe den Transigenten gegen allen Vorwurff garantiren wolte, & quidem hæc omnia collocari debent iterum sub nostro themate, quod ex verecunda cogitatione execrandi lites omnia facta sint. Juvat hunc modum procedendi L. 6. §. 3. ff. de his qui notant infam. Alterum exemplum quoad tutorem modicum nunc exaggerare poterit ingenium. Conf. STAYK. de C. G. l. c. §. 13.

§. XXX.

§. XXX. Placet nunc pergere ad alia, & quidem ad quæstionem: *Utrum injuriatus & quidem per atrociores expressiones, vel per objectionem delicti v. g. daß er ein Schelm und Dieb sey sine existimationis læsione futura possit adeo esse verecundus & pius, ut nullam instituat actionem injuriarum?* Qui omnem injuriarum actionem damnant respondebunt affirmando; Sed qui rectius considerant, quod stultus sit, qui temere contemnit, quid de se publica fama vehat, quique altius meditatur, quid secum trahat illud: *semper aliquid hæret*, is longe aliter judicabit, & simul inveniet, quod pro sua, quam crepat, pietate, facile sit ambulare juxta vulgatum, der Personen Freund und der Sachen Feind. Vituperanda igitur erit talis affectata verecundia ejus, qui lites videtur execrari, nam satis pium sese poterit exhibere in electione actionis injuriarum & in petitis super injuriantem, nam non opus erit pro salvanda fama, ut eundem fustigari postulet, sed vel pœna arbitrio Judicis committenda, vel sola declaratio imo deprecatio, quam quilibet Christianus commilitoni læso ex natura injuriæ debet sufficientem præbebunt cautionem. Familiare est nostræ genti probum virum appellare einen unbescholtenen Mann, nec adeo impia sunt, quæ in dictorio circumferuntur: Ein ehrlicher Mann muß nichts auff sich sitzen lassen. Tribus, stat sententia, quod vituperanda foret nimia talis verecundia, & quod periculosa exinde possint profluere consequentiæ in vita futura; Vigilet igitur quisquis super famam præsertim quia actiones injuriarum, ceu rectior est sententia, sine distinctione, præscribuntur uno anno; *Vid. MEY. P. V. Dec. 368. BRUNNEM. ad l. 5. C. de Injur. n. 16. WERNHER Observ. For. Vol. I. obs 56 & 232.*

§. XXXI. Graviter & in terminis videntur ob stare l. 3. *C. de Injuriis & l. pen. C. de pact.* Verum intelligendæ erunt illæ de injuriis levioribus & generalioribus, nam si atrociora fuerint verba vel facta (quamvis de realibus paulò adhuc aliter sentiendum sit) vel certum & distinctum crimen alicui ob jiciatur, aliter esse pronunciandum, pauci tantum diffitebuntur:

buntur: *Vid WERNHER, Observ. For. Vol. II, obs. 187.* Ubi casus de opifice injuriato, circa quem vellemus, Dominos Wittebergeneses explicasse textum *Ord. Polit. de 1577. tit. ult.* Es soll auch derjenige so geschmähet worden * * Nam dubium nobis subnascitur, utrum recte per omnia sentiat *B. BRUNNEM.* ad l. alleg. *Codicis Conf. art. 25. Const. Carol.* ejusque interpretes, & formetur casus aptior ceu vulgo fieri solet; e. gr. si quis alicui in faciem dixerit: *O Ihr seyd ein Schelm,* (schweigt doch nur still, und geht in euer Gewissen. Sed nemo huic themati in Cathedra sufficiet, quia in Praxi judicio pragmatico quoad singulos casus minimasque ob circumstantias opus erit. Alia insuper est quaestio: Utrum Judex in actione injuriarum possit partes ad transigendum compellere? Remittimus Lecturos, quia hæc quaestio non adeo est hujus loci, ad *Gail. l. 2. de Pac. Publ. c. 18. n. 6. f. MEY. Dec. P. I. 224. 225. Conf. l. ult. ff. de injur.*

§. XXXII. Haud infimum sibi jam postulat locum *Materia de Transactione pro redimenda vexa*; Non quidem eapropter, ut indagetur quis Judex possit talem transactionem concedere? Sed eo fine, ut de effectibus simus solliciti, quatenus nimirum noceat transigenti talis verecunda cogitatio. Tractavit hanc causam ex professo *Celeb. J. C. Gryphicus GERDESIUS, diss. de anno 1725,* & non habemus quod spicilegii loco relictum nobis esset; Recte satis enim p. 41. judicat de transactione ad satisfactionem civilem, quod non sufficiat judici ad condemnandum ex capite confessi & convicti. Evolvantur ab illis quibus dissertatio ad manus non est, allegati in eadem *FARINAC. L. I. T. I. qv. 5. OLDEKOP. Obs. Crim. Tit. 4. Obs. 5.* Notetur etiam ibidem singularis & media sententia *B. SCHILTERI Exerc. IX. §. 30.* nimirum existimantis quod non sequatur: Transigens non notatur infamia, ergo nec confessus intelligitur. Tribus, nullus transigens in delictis, præter maritum in puncto adulterii, fit infamis, donec accesserit sententia Judicis; Quia igitur transactio pro redimenda vexa cum Judice inita excludit

dit omnem ulteriorem inquisitionem, omnis cessabit vexa
sive vexatio, Ergo & illa, quæ oriretur ex insultibus illo-
rum qui infamem illum ferre vellent transigentem.

§. XXXIII. Non sine omine Titulus Pandectarum
inscribitur de Administratione & periculo Tutorum, nam cum
administratione ubique conjunctum est periculum, & Tu-
tores, quamvis pro tempore cordatam habeant intentio-
nem, tamen imposterum subjecti sunt censuræ, interdum
ipsorum ingratorum pupillorum. Periculosum est lites tu-
torio nomine suscipere, ast magis periculosum, transigere,
vel plane litem non movere, Sunt equidem Responſa Pru-
dentum illud munimentum, quo se defendere possunt Ad-
ministratores, qui vel lites moverunt, & succubuerunt,
vel compromiserunt, vel transegerunt, aut plane siluerunt:
Datur eventualiter Restitutio in integrum, quippe quæ nul-
lo casu denegatur, sive Tutor sive Magistratus approbave-
rint gesta, modo latio probetur haud minima l. 2. & 3. C. si
tut. vel curat. l. ii. ff. C. de præd. & al. reb. min. Vid. WERNH.
Obs. V. 1. o. 264. Verum quid si neglecta fuerit requisitio
Consilii Facultatis Juridicæ, vel aliorum Jctorum, & bona
fide sine illis Tutor transegerit vel Litem execratus fue-
rit? Quid si Restitutio in integrum adversus tertium foret
inanis, aut si placeret ubique magis agere adversus Turo-
rem? Tota res redit ad arbitrium & judicium prudentioris
Judicis, siquidem iniquum foret, Tutores pro tempore opti-
ma intentione aliquid expedites vel non tentantes impo-
sterum odiosa appetere Litem.

§. XXXIV. Non igitur vituperanda est verecunda
Tutoris Litem execrantis Cogitatio, si transegerit, modo
dubia NB. tunc temporis fuerit causa, nec obstat Lex 46. §. 7. ff.
de Administrat. & peris. tut., quia illa agit de remissione ma-
gis prætensi liquidi & exigibilis, quam de transactione su-
per re dubia. Quatenus autem requiratur confirmatio
Magistratus id maximam partem dependebit à distinctione
inter res mobiles & immobiles ut & causas minoris & maxi-
mi momenti. Nec vituperanda est execratio Litis, si Tu-
tor compromiserit, præsertim si juxta Juris regulas hoc fa-

D

aum

ctum fuerit, quippe quo casu omnia tractantur servato Juris Ordine, *vid. LETS. Medit. Spec. 333. Med. 18.* Parili ratione non vituperandus tutor litis execrator, qui pro re natā litem vel plane non movet, vel motam non continuat, vel continuatam per primam instantiam, tamen in secunda non ulterius extendere vult. Tutor enim omnia illa agere potest, quæ bonus Paterfamilias probabiliter acturus fuisset, quicumque autem prævidet, supervacuum fore appellationem, merito eandem negliget. *Arg. l. 9. §. 6. de adm. & peric. tut.* Nec audiendi sunt statim Pupilli jam majores facti, si pro se eliquerint consilia, quod reformatoria speranda fuerit, nisi evidens fuerit gravaminis argumentum. Sed hæc scribi non possunt, quia postulant judicium pragmaticum viri sobrii pro Tribunali sedentis. Quoties itaque tales emergunt casus, toties cum proprio judicio jungantur sententiæ Jctorum, quæ in Decisionibus & Consiliis expositæ patent; Præbebit insigne specimen auxilii *Consilium Wesenbecianum XXIII. Vol. I.* Legaturque in specie ejus *num. 39.* & quod in specie momentum illud de non interposita appellatione concernit, *confer. Brunnem. ad legem nostram,* quæ basis est dissertationis.

§. XXXV. Sed dum in hæc de Appellatione incidimus, illustris examinanda est causa; Thesis est: *Frivole appellationes Reip. sunt perniciosissima*, utut proprie vix dentur remedia adversus easdem præter condemnationem in expensas retardati processus; Nam quamvis judicium a quo in nonnullis provinciis e. gr. nostra Megapoli pro stylo curiæ habeat, ut pœnam sibi reservet, tamen hæc sæpe sunt verba, non verbera; Augetur autem quasi malitia, si quis appellationem temere interposuerit, ast postea deseruerit, recte enim sentit *FABER in Cod. Lib. VII. Tit. 27. Def. I. n. 3. in nas.* Desertio appellationis est delictum, cum annexum habeat iudicis contentum; Ideoque solet gravior muleta irrogari ei, qui appellationem deserit, quam illi, qui male & temere appellavit. Conspirant huc merito omnes & vituperant talem malitiam, *vid. Dec. Meviana 287. P. IV.* ubi iudicatum: *Das die Appellation vor desert zu halten, Appellant die Unkosten*

losten dieser Instantz zu entrichten, und dem hohen Tribunal 25. Rthlr. Straffe zu erlegen schuldig.

§. XXXVI. Circa exceptionem Judicii suspecti elegans est observatio, quod verecundus litis execrator specialia adversus Judicem non allegaturus, ne onere probandi, & si defecerit, actioni injuriarum sese submittat, ad juramentum perhorrescentiæ possit confugere; Hæc veritas, fundata in Nov. 86. c. 2. & Auth. si vero contigerit C. de Jud. multa stetit per secula, & usæ sunt curiæ eadem bono cum successu, vid. FELTMANNI & aliorum spec. scripta de juramento perhorrescentiæ, in specie etiam B. Dn. Cancell. de KLEIN disp. de Judice suspecto; Et hoc anno mense Febr. pro hoc juramento pronunciavit Facultas Juridica hujus Alma; Nostro autem seculo cœpit eadem indubium vocari & nova substitui, degeneravitque hæc quæstio in controversiam disputatoriam, Testantur illud Dissertationes Celeb. Dn. GASSERI de 1729, Exo. Dn. LEYSERI de 1730, & Cl. Dn. CARRACHII de 1731.

§. XXXVII. Sit cuique quidem libera sentiendi facultas; Ut autem & nos dicamus, quid sentiamus; Nesciremus quare ab antiquo & practico tramite recederemus, præsertim, quia adeo lubrica est nostra Jurisprudentia, ut sæpe contra intentionem suam Judex possit esse partialis & iniquus, id quod clarius exponendum in vernacula: Es kan ein Referent und Urtheils-Gasser, bey so grosser Ungewißheit der Rechte, und bey so vielen Dissensu Doctorum, wenn erst sein Gemüsch durch einen Trieb auff die eine Seite gezogen wird, mit voller Überzeugung so sprechen, wie es der Seyte am zuträglichsten, da er sonst, wenn er nicht einige Affection dahin gehabt, nicht darauff verfallen wäre, Conf. illud dictærium nonnullorum in contradictoriis stantium, & ut videtur ex toto pectore contrarium defendentium Advocatorum: Man könne zu einer oftmahls sehr equivoquen Sache so eine Liebe kriegen, als wenn sie ganz unstreitig wäre. Gravis est quæstio: Utrum non satis recta pronunciare, sit vitium voluntatis, an vero intellectus? Cogitetur de illo Salomoneo: Die Geschenke verblenden die Weisen; quo loco Salomon non loquitur de corrupta voluntate sed de intellectu præoccupato, Exci-

D 2

piat

piat igitur, qui fundamenta habet nominata; Juret, qui causas & momenta reculationis arcaniores secum in pectore volvit.

§. XXXIIX. Putant nonnulli in folle, quod omnia possint finaliter evitari per transmissionem Actorum ad extraneos, & impartiales; Sed illi sunt Philosophi non Practici; Videntur enim omne periculum a Judice suspecto metuendum ponere in sententiæ pronuntiatione, cum tamen in tota serie processus à capite ad calcem quotidianam sit illud periculum, id quod iis, qui unicum viderunt processum non est ignotum, quodque idem ex haud inutili adeo clausula salutari satis apparet; Quod autem ad illos, qui suo indulgent genio, & qui nunquam inter labores practicos versantur, hoc loco non vacat illos convincere, quia non est animus scribendi introductionem ad Praxin forensem, vel Instructionem Judicis de modo & ordine decernendi, interloquendi &c.

§. XXXIX. Cœrcendæ autem erunt nostræ meditationes, ne extra oleas evagentur, tantum enim thema nostrum est, de verecunda cogitatione ejus, qui Judicem suspectum dicit, quique probationes causarum evitaturus, sese offert ad *juramentum perhorrescentiæ*; Sufficit etiam, praxin adhuc esse in viridi, nec interest multis litigare, utrum necessitas probationis causarum sit ex Jure Civili, an vero ex Jure Canonico, *vid. alleg. Diff. B. Dn. de KLEIN, Cap. IV. n. 37 seq.* utut putemus ex natura ipsius causæ fluere, quod nullo Jure sufficiat temere reculare Judicem ceu suspectum. Par est ratio indaginis, utrum in jure Civili vestigia sint juramenti perhorrescentiæ v. g. in *l. nn. C. quando Imper. inter pup.* vel an illud fundetur in Jure Canon. tantum, v. g. *C. 41 §. fin. X. de Appell. vel C. II. de Rescr.* Magis ad Rhombum nostrum facit observatio modi, qui est Juramenti perhorrescentiæ præstatio ab eo facienda, qui causam suspicionis vel probare nequit, vel non *audet allegare*, ceu eleganter scribit Dn. de Klein l. c. n. 59. Alius est modus teste eodem in quibusdam Judiciis v. g. Tribunali Wism. & in Ducatu Pomeraniæ receptus, quod perhorrescens unius vel alterius

alterius membri illustrioris Collegii præsentiam & votum in sua causa illud aperiat sub sigillo Confessionis Præsidi, vel ut petat committi duobus Assessoribus particularem indaginem momentorum; Bone satis; sed multa hic modus secum fert incommoda, quæ verecundus Litis execrator lubenter deccinabit, id quod fieri potest apprimè per præstationem Juramenti. Ut taceamus hunc modum tantum esse applicabilem in Judiciis, ubi multi sunt Assesores. In aliis, & in genere fere omnibus inferioribus juramento rectius dabitur locus. An autem hoc juramentum habeat speciem probationis, vel utrum sit potius relevatio à probando? controversia est minus pragmatica; satis est statuere, quod sit species juramenti Calumniæ *vid. WERNHER, Obs. For. P. IV. obs. 151.* Afficeret perro institutum nostrum indago singularis sententiæ, quam elegit *B. MEY. P. V. Dec. 71.* scilicet, quod soli actori competat remedium hujus juramenti, & quod reo utendum sit præcise exceptione Judicis suspecti; Nisi alii tanto viro diu satisfecissent tam quoad hoc, quam quoad aliud dubium in hoc eodem commate Juris *vid. STRYK Introd. ad Prax. For. Cap. IX. §. 17.* Ubi post alia ita scribit, quod interdum vix audeat quis suspicionis causam allegare, cui tamen per hoc juramentum merito succurritur.

§. XL. Vellemus hac occasione, ut B. L. nobiscum inspiceret rubricam *observationis Wernberiana 165. P. V.* quæ hæc est: *Juramento perhorrescentia toties locus est, quoties justa causa suspicionis allegari potest.* Vellemus, ut sequentes lineæ examinentur; Nam nobis videtur, quod hic lateat contradictio in adjecto; Qui probare potest causas, non jurat; Qui jurare paratus, nequidem allegare debet causas, & ea propter alii allegati Doctores scripserunt: *Non audeat allegare.* An forte conciliatio fieri possit per distinctionem inter allegationem generalem & specialem, aliis relinquimus. Nos, qui de verecunda cogitatione lites execrantis scribimus, serio statuimus quod adeo verecundum aliquem esse liceat, ut plane nullam designet suspicionis causam, sed statim post generalia petat admissionem ad juramentum perhorrescentiæ; Pace igitur tanti viri, qui non vituperanda in effectu vitupe-

rat, non subscribimus thesi in rationibus uberius expositæ: Auch das Juramentum perhorrescentiæ, wenn Causæ suspicionis allegiret werden können, jeden in den Rechten nachgelassen, Nec habet ille consentientem, quem allegat STRYKIUM. U. M. Pand. Tit. de Judic. §. 14. & not. ad Lanterbach. cit. tit. verb. recusare; Nam utroque loco oppositive scribit Strykius, præsertimque clara sunt verba in annotationibus Lauterbachianis: *VEL expressa in libello causa suspicionis, VEL præstato juramento perhorrescentia.* Quod autem ad textum c. II. de Rescript. in 6. nec ille habet contrariæ opinioni assistentia, id quod, si placebit, pro cathedra uberius demonstrabitur. Pondus nostri dissensus præter naturam rei ponimus in Kleinianis & Strykianis vocibus: *Non audet allegare*, quorum verborum tenor dedit ansam tam fusc de hoc momento disserendi; Verecunda enim est illius cogitatio, qui non vult allegare causas, sed se offert ad jurandum, & hæc cogitatio non est vituperanda.

§. XLI. His dictis ruunt omnes quæstiones, utrum Judex recusatus ægre ferre, imo actionem injuriarum sibi reservare possit &c. Nam turpe esset statuere, quod aliquid jure fieri possit, & tamen progeneret injuriam, vid. c. 39. X. de Offic. Jud. deleg. C. 5. X. de Except. Quicumque igitur cum jure ambulat, is tuto ambulat, & jus suum persequens nemini facit injuriam. L. 13. §. 1. ff. de injur. Sed hæc dicta sunt in thesi & regula; Nam in hypothesi & exceptione nullum est dubium, quin interdum propter calumniosam reculationem detur locus actioni injuriarum, imo pœnæ; Id quod verum est quoad exceptionem Judicii suspecti, in qua probanda succumbit excipiens; Nam qui præstitit juramentum perhorrescentiæ, de quo hoc loco sermo nobis principaliter est, in foro soli plane securus erit ab omni actionis vel pœnæ periculo. En igitur illustre exemplum themati nostro subordinatum, quatenus nimirum cogitatio alicujus vituperetur, nec non. Reliqua, quæ ad hanc causam spectant ad hilum usque exposuit sapientatus Dⁿ. de KLEIN.

§. XLII. Famigerata est distinctio *Processus in Accusatorum*

fatorium & Inquisitorium, & nemo est, qui diffiteri possit Accusatorium adhuc esse in usu, si quis pericula & incommoda illum concomitantia subire velit. Verum multa delicta certe manerent impunita, nisi Inquisitorius vigeret Processus, quo stante sola denunciatio sufficit ad excitandam Judicis vigilantiam; Jure Romano, utrum plane nullus fuerit Processus Inquisitorius? Jam non alte indagabimus. *Conf. Leyseriana diss. de Odio Advocatorum fisci.* Id vulgariter constat, quod quilibet cujuslibet fuerit accusator; Hinc tot actiones populares, & alia remedia malorum communia. Genius populi & aureorum nonnunquam captatio promovebant justitiam; Hodie verecundus quilibet est, & ipse læsus vix fures & alios maleficos persequitur accusatione, ne videatur laborare nota cupidinis vindicta.

§. XLIII. Solebant Majores nostri dicere: *Glückselig ist der, dem sein Dieb entläuft.* Sæpe Nos meditati sumus de genuino dictionis hujus sensu, & non potuimus hactenus aliam invenire rationem, quam eam, quod juxta antiquam irrationabilem consuetudinem res furtivas indistincte sibi vindicaverit fiscus nullo conditioni furtivæ dato loco, & quod inde infelix fuerit propter sumtus & alia incommoda, qui adversus furem vindictæ solius gratia instituebat accusationem. Certe, si nostra conjectura non fallit, verecunde satis & recte egit, qui Magistratu silente suum damnum tacitus devoravit; Imo nec hodie multus sæpe solet esse regressus. Denique & hoc notandum, quod propter prudentem odiosioris litis execrationem tutius sit eligere remedium reivindicationis, quam conditionis furtivæ; Quamvis enim nulla conditio infamet, tamen probatio in hoc remedio ponenda erit in facto ablationis furtivæ.

§. XLIV. Dum autem denunciationis fecimus mentionem, utilis satis sese offert quæstio: *Quam verecundus esse debeat is, qui conscientia & publici amore ductus, putat se ad malefici commissæ non posse tacere?* Non est sermo de verecunda execratione odii extrajudicialis, nam hujus incommoda facile superat, qui virtutem strenue sectatur, hincque, nisi alia adsunt prudentiæ argumenta specialiora, in genere scapham scapham

pham appellare haud tergiversabitur. Ingenium igitur intentum est tantum illi periculo futurae litis, si forte denunciatio, vel ex probabilibus & indiciis, quae jam diluuntur, facta, vel si deficiente probatione reus etiam haud innocens absolvendus erit. Ast definitio hujus causae jacet in disco, quia denunciationis haud calumniosae pericula plane nulla sunt. Hinc si reus innocentiam suam defenderit, vel post alia exantlata absolvatur, omnia autem feriis & praegnantibus indiciis fuere superstructa, nullae inde emergent lites, quas execrari haberet denunciatus; Et prudens iudex nunquam in tali casu assurgat ad consuetam vocem: Nun wolle er auch seinen Denuncianten wissen, und den solle nun auch der und der holen; Sed plane repellat supplicantem a limine suo admonens eundem, ut secum habitet, & vel culpae propriae, vel fatalitati, (sit voci venia,) adscribat, quod indiciis gravatus fuerit. Conf. omnino *PRÆSIDIS Diss. de Honorifica dimissione innocentium de ao. 1731*. Quænam singularia obveniant circa crimen læsæ Majestatis, cujus ex accidenti conscii sine capitis periculo silere non debent, aliunde dudum constat.

§. XLV. Hæc sufficiant hac vice de verecunda cogitatione lites execrante, quatenus illa non est vituperanda; Si jam animus esset scribere de laudanda verecundia & prudentia litis execratrice, multa sane haberemus; Referri eò merentur sanctæ constitutiones, Daß in geringschätzigen auch klaren Dingen, nicht soll appelliret werden, Vid. Ordinationes Meclenburgicæ præsertim Judicii Provinc. Conf. etiam der Rostock'sche Erbvertrag. Et quod ad litigaturos super re minima, legatur heroica rhetorizatio *CARPZOV. P. I. C. I. def. I.* Verum quidem est, quod regula illa: *Minima non curat Prætor*, in materia de restitutioni in integrum locum habens, male huc traheretur, siquidem litigaturo etiam super unam gallinam in puncto juris processus erunt permittendi; Ast qui propter tales minutias ad iudicium provocat, sane non considerat, quid sit opes, tempus & amicos perdere. Legatur *WESENBECK. Vol. I. Consil. XXIII. n. 39.* DEUS T. O. M. Faxit, ut omnes homines magis sint verecundi, & melius consuletur felicitati humanæ. Tantum.

❁) ❁ (❁

COROLLARIA.

Quæritur occasione §. 41. *Differt.* Utrum factum jure permis-
sum in eodem jure mereatur pœnam? Resp. aff.

Qui in Conversatione inter plures convivas injuriam dissimulat,
imo in multam noctem cum injuriante commercium conti-
nuat, nihilominus dicere potest: *Das er sich die Injurie zu*
Gemüthe gezogen; & ipsi non obstat Exceptio remissionis.
Legatur *SIRTK. Disput. de Civilitate nociva Cap. III. §. 19.*
verbis: *Jam vero verecundia illa turbandi hilaritatem conviva-*
rum &c.

Eadem est ratio in illo casu si jam olim quis fuit injuriatus, &
hodie per generalia humanitatis conversetur cum adversario.

Multa enim Distinctio est inter civilitatem & familiaritatem.

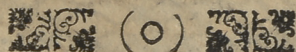
An Filius exheredatus sit infamia notatus, anceps est quæstio;
Nos putamus quod non.

In materia de Testibus multa sunt æquivoca; Vellemus dari
juramentum perhorrescentiæ etiam circa Exceptiones adver-
sus testes.

Metus vexationis sufficiens est & non est.

In materia de Receptatoribus furum, nonnunquam ex vere-
cunda cogitatione hospitantis rationes defensoriæ sunt
petendæ.

Cur Tutor non facile possit esse, qui debitor vel creditor pu-
pilli est; Raro examinatur rite. Formandi erunt Casus, se-
cus paradoxon enascitur, nam tutores & pupilli invicem
sunt creditores & debitores inevitabiles.

Prestan-

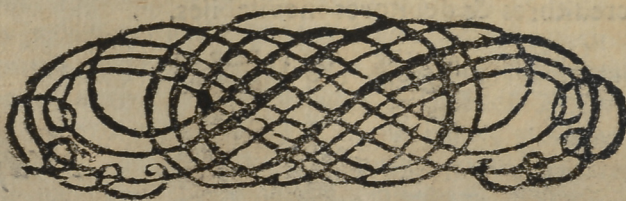
Præstantissimo
DOMINO RESPONDENTI,

Amico atque Auditori Suo deamatissimo, perpetuo,
Salutem omnigenam apprecatur

PRÆSES.

EX quo Te *VIR - Juvenis literatissimo!* jussu & auctoritate *VERANDI TUI DOMINI PARENTIS*, *Pastoris mei inexpli-*
cabili cultu atque amore prosequendi, olim una cum *DN. FRATRE*,
cui post nuper exantlata examina imminent honores, quos
AMPL. MEA FACULTAS non solum ambabus destinavit, sed
& quos tribuent Dei auspiciis magni Promotores, & postmo-
dum solum habui Auditorem, non solum semper singulariter
eandidum deprehendi animum, sed & perpetuam operatio-
nem ad conquirendos eruditionis thesauros. Comprobant illud
tot exercitia disputatorio - theoretico - practica, ut vellem o-
mnes te sibi ob oculos ponere imitationis exemplar. Nil ita-
que a te jam poterat desiderari, quam ut publica disputatione,
defendendo eandem, (nam opponentem te plus simplici vice vi-
dit cathedra) testatum faceres, te non execrari lites eruditas co-
ram facie magnorum multorumque Censorum agitandas. Bea-
tum igitur ego me profiteor, qui te in cathedram duco, ex
qua te reducam redimitum applausu omnium bonorum. Ito
igitur mecum, ego redibo tecum gratulaturus *CONSULTISSI-*
MO TUI DOMINO PARENTI; Amplifica spem atque gau-
dium quod meritò super te concipitur. Me habebis semper
Tuorum Tuique Cultorem atque Amicum. Vale
& me meosque vicissim amare perge.

Ser, d. 15. Novembr. 1732.

COROLLARIA.

occasione §. 41. *Dissert.* Utrum factum jure permis-
dem jure mereatur poenam? Resp. aff.

latione inter plures convivas injuriam dissimulat,
am noctem cum injuriante commercium conti-
minus dicere potest: Daß er sich die Injurie zu-
gen, & ipsi non obstat Exceptio remissionis.
TK. *Disput. de Civilitate nociva Cap. III. §. 13.*
vero verecundia illa turbandi hilaritatem conviva-

in illo casu si jam olim quis fuit injuriatus, &
neralia humanitatis conversetur cum adversario.

inctio est inter civilitatem & familiaritatem.

redatus sit infamia notatus, anceps est quaestio;
quod non.

Testibus multa sunt æquivoca; Vellemus dari
perhorrescentiæ etiam circa Exceptiones adver-

is sufficiens est & non est.

receptoribus furum, nonnunquam ex vere-
atione hospitantis rationes defensoriæ sunt

facile possit esse, qui debitor vel creditor pu-
o examinatur rite. Formandi erunt Casus, se-
n enascitur, nam tutores & pupilli invicem
s & debitores inevitabiles.

(○)

Prestan-

